

การประยุกต์หลักพรหมวิหารธรรมเพื่อการบริหารงานของผู้นำท้องถิ่นใน  
องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านขอ อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง\*

APPLICATION OF BRAHMAVIHĀRADHAMMA PRINCIPALES IN  
THE ADMINISTRATION OF LOCAL LEADERS AT BANKHO SUB-DISTRICT  
ADMINISTRATIVE ORGANIZATION MUEANG PAN DISTRICT  
LAMPANG PROVINCE

พระอธิการพีรภานต์ ฐิตวैयाโม (รูเปียร), ยุทธนา ปราณีต, ศิลาวัฒน์ ชัยวงศ์

Phraathikarn Peerakant Thitawayamo (Rupeian), Yuttana Praneet, Silawat Chaiwong

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Corresponding Author E-mail: golfmew.gm@gmail.com

### บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาระดับการบริหารงานของผู้นำท้องถิ่นในองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านขอ อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง 2. ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างหลักพรหมวิหารธรรมกับการบริหารงานของผู้นำท้องถิ่นในองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านขอ อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง 3. นำเสนอการประยุกต์หลักพรหมวิหารธรรมเพื่อการบริหารงานของผู้นำท้องถิ่นในองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านขอ อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี คือ การวิจัยเชิงปริมาณด้วยการแจกแบบสอบถาม โดยมีประชากรคือบุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านขอ นำมาสุ่มกลุ่มตัวอย่างได้จำนวน 86 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติสัมพันธ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพโดยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 4 กลุ่ม รวม 10 รูปหรือคน โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1. ระดับการบริหารงานของผู้นำท้องถิ่นในองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านขอ อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง พบว่า โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ( $\bar{X} = 4.40$ ) เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมาก 2. ความสัมพันธ์ระหว่างหลักพรหมวิหารธรรมกับการบริหารงานของผู้นำท้องถิ่นในองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านขอ

---

\* Received May 4, 2025; Revised May 23, 2025; Accepted June 25, 2025

อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง พบว่า มีความสัมพันธ์กันในเชิงบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีระดับนัยสำคัญค่อนข้างสูง จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย 3. การประยุกต์หลักพรหมวิหารธรรมเพื่อการบริหารงานของผู้นำท้องถิ่นในองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านขอ อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง พบว่า 1. ด้านเมตตาด้วยการแสดงออกถึงความหวังดีด้วยการดูแลเอาใจใส่ 2. ด้านกรุณาด้วยการแนะนำและให้คำปรึกษาแก่บุคลากรอย่างเป็นธรรม 3. ด้านมุทิตาด้วยการส่งเสริมวัฒนธรรมที่ต้องค้ำจุนด้วยการสนับสนุนซึ่งกันและกัน 4. ด้านอุเบกขาด้วยการปฏิบัติต่อกันด้วยความเป็นกลางและความยุติธรรม

**คำสำคัญ:** การประยุกต์; พรหมวิหารธรรม; ผู้นำท้องถิ่น

## Abstract

Objectives of this research article were: 1. To study the level of work administration of local leaders at Ban Kho Sub-District Administrative Organization, Mueang Pan District, Lampang Province. 2. To study the relationship between the Bhrammavihāradhamma Principle and the work administration of local leaders in Ban Kho Sub-District Administrative Organization, Mueang Pan District, Lampang Province. 3. To present the Brahmagharadhamma application to the work administration of local leaders at Ban Kho Subdistrict Administrative Organization, Mueang Pan District, Lampang Province, conducted by the mixed research methods. The quantitative research by distributing questionnaires to the population, the personnel at Ban Kho Sub-District Administrative Organization, totaling 86 people who were randomly selected. Data were analyzed by finding frequency, percentage, mean, standard deviation, and Pearson's correlation coefficient. Qualitative research was conducted by in-depth interviews with 10 key informants using content analysis techniques.

The results of the research were as follows: 1. The level of work administration of local leaders at Ban Kho Sub-District Administrative Organization, Mueang Pan District, Lampang Province, found that, overall, it was at a high level ( $\bar{X} = 4.40$ ). When classified by each aspect, it was found

that all aspects were at a high level. 2. The relationship between the principle of the Brahmaviharadhamma and the work administration of local leaders at Ban Kho Sub-District Administrative Organization, Mueang Pan District, Lampang Province, was found that there was a positive relationship with statistically significant level at the 0.01, with a high level of significance. Therefore, the research hypothesis was accepted. 3. The application of the principle of the Brahmaviharadhamma to the work administration of local leaders at Ban Kho Subdistrict Administrative Organization, Mueang Pan District, Lampang Province, was found 1. Metta aspect by expressing good intentions by taking care of and paying attention 2. Karuna aspect by giving advice and counseling to personnel fairly 3. Mudita aspect by promoting good organizational culture by supporting each other 4. Upekkha aspect by treating each other with neutrality and justice.

**Keywords:** Application; Brahmaviharadhamma; Local Leaders

## บทนำ

กฎหมายการจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะกำหนดให้ผู้บริหารท้องถิ่นแถลงนโยบายต่อสภาท้องถิ่นและจะต้องจัดทำรายงานแสดงผลการปฏิบัติงานตามนโยบายที่ได้แถลงไว้ต่อสภาฯ และผู้บริหารจะต้องให้ประชาชนได้ทราบค่าแถลงนโยบายรายงานแสดงผลการปฏิบัติงานตามนโยบาย ข้อบัญญัติประกาศต่าง ๆ และข้อมูลข่าวสารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างเปิดเผย ในองค์กรหนึ่ง ๆ ไม่ว่าจะเป็นองค์กรของภาครัฐหรือภาคเอกชน บุคคลสำคัญที่จะทำให้ กลไกในระบบการบริหารงานขององค์กรใด ๆ ดำเนินไปสู่จุดหมายที่ตั้งมา ก็คือ “ผู้นำ” ทั้งนี้เนื่องจาก ผู้นำเป็นผู้มีบทบาทในการกำหนดนโยบายการบริหาร การจัดการ รวมถึงการริเริ่ม การวางแผน การบริการ กำกับการ และการปรับปรุงแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ให้สัมฤทธิ์ผลตามเป้าหมายขององค์กร (สัมฤทธิ์ กางเพ็ง และสรายุทธ กันหลง, 2553)

องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นหน่วยหนึ่งในการปกครองท้องถิ่นที่มีความใกล้ชิดกับประชาชนโดยประชาชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานเพื่อพัฒนาท้องถิ่นของตนให้เจริญก้าวหน้า ดังนั้นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งในรูปแบบขององค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล กรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยา จึงมีการ



บัญญัติกฎหมายขึ้นใหม่เพื่อใช้ เป็นกลไกในการปรับเปลี่ยนโครงสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในส่วนของการปกครองท้องถิ่น ในรูปแบบสุขาภิบาลนั้น ถูกพิจารณาว่ามีโครงสร้างไม่เหมาะสมที่จะรองรับการกระจายอำนาจที่เพิ่มขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงได้มีการตราพระราชบัญญัติเปลี่ยนแปลงฐานะของสุขาภิบาลเป็นเทศบาล พ.ศ. 2542 ขึ้นเพื่อเปลี่ยนแปลงฐานะของสุขาภิบาลที่มีอยู่เดิมให้เป็นเทศบาลตำบล พร้อมทั้งยกเลิกการปกครองส่วนท้องถิ่นในรูปแบบสุขาภิบาลเมื่อวันที่ 24 พฤษภาคม พ.ศ. 2542 (นันทวัฒน์ บรมานันท์, 2547) ซึ่งการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านขอพบเจอปัญหาในการบริหารจัดการไม่ว่าจะเป็นความเข้าใจที่ไม่ตรงกันระหว่างผู้บริหารกับบุคลากรในองค์กร ซึ่งส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการในองค์กรและการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรในองค์กร จึงสมควรเสริมสร้างคุณธรรมและจริยธรรมด้วยหลักพุทธธรรมมาใช้ในการบริหารงานให้กับผู้บริหารท้องถิ่นเมื่อได้เข้ามาทำหน้าที่ หลักพุทธธรรมมีความสำคัญในเชิงการบริหารที่ผู้นำควรนำมาปรับใช้ซึ่งก็คือหลักพรหมวิหาร 4 ประกอบด้วย 1. ด้านเมตตา 2. ด้านกรุณา 3. ด้านมุทิตา และ 4. ด้านอุเบกขา (ที.ม. 10/327/256) ที่เป็นหลัก เมื่อ “ผู้บริหาร” มีจิตใจที่มีเมตตาและกรุณาต่อบุคลากรภายในองค์กร คือ มีความปรารถนาให้บุคลากรในองค์กรมีความสุขและพ้นจากความทุกข์ คือ ปรารถนาให้บุคลากรภายในองค์กรได้ทำงานในสภาพสิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัย

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการทำวิจัยเกี่ยวกับการประยุกต์หลักพรหมวิหารธรรมเพื่อการบริหารงานของผู้นำท้องถิ่นในองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านขอ อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง เพื่อศึกษาแนวทางในการประยุกต์หลักพรหมวิหารธรรมเพื่อการบริหารงานของผู้นำท้องถิ่น ในองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านขอ อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง สำหรับนำไปประยุกต์ใช้ในการวางแผนกำหนดนโยบายการบริหารในด้านต่าง ๆ ภายในองค์กรให้มีความสอดคล้องกับหลักพรหมวิหารธรรม

### วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการบริหารงานของผู้นำท้องถิ่นในองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านขอ อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างหลักพรหมวิหารธรรมกับการบริหารงานของผู้นำท้องถิ่นในองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านขอ อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง



3. เพื่อศึกษาการประยุกต์หลักพรหมวิหารธรรมเพื่อการบริหารงานของผู้นำท้องถิ่นในองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านขอ อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง

## วิธีดำเนินการวิจัย

### 1. รูปแบบของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) มีทั้งการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) วิธีดำเนินการวิจัยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

### 2. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

2.1 ประชากร ได้แก่ บุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านขอ อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง จำนวน 109 คน (องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านขอ, 2567)

2.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ บุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านขอ อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง ทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างตามสูตรของทาโร่ ยามาเน่ (อนันต์ จันตะนี, 2549) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 86 คน

2.3 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้ที่มีคุณสมบัติสอดคล้องกับประเด็นสาระสำคัญของการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 10 รูปหรือคน ประกอบด้วย กลุ่มนักวิชาการหรือผู้ปฏิบัติงานด้านพระพุทธศาสนา จำนวน 2 รูป กลุ่มนักวิชาการหรือผู้ปฏิบัติงานด้านรัฐศาสตร์ จำนวน 2 คน กลุ่มผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านขอ จำนวน 3 คน กลุ่มบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านขอ จำนวน 3 คน

### 3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 แบบสอบถาม (Questionnaire) แบ่งออกเป็น 4 ตอน โดยแบ่งออกเป็น 4 ตอน มีการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัย โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ โดยได้ค่า IOC ตั้งแต่ 0.80 – 1.00 และการหาความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.976

3.2 แบบสัมภาษณ์ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ครอบคลุมประเด็นการบริหารงานของผู้นำท้องถิ่น และหลักพรหมวิหารธรรม สร้างแบบสัมภาษณ์ให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัย

### 4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เก็บข้อมูลโดยนำแบบสอบถามที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขแล้วไปเก็บข้อมูล โดยนำแบบสอบถาม จำนวน 86

ฉบับ โดยแจกกับบุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านขอ ที่ได้กำหนดเป็นกลุ่มตัวอย่าง แล้วนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์และประมวลผลโดยโปรแกรมสำเร็จรูป เพื่อการวิจัยทาง สังคมศาสตร์ต่อไป

4.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ทำการนัดวัน เวลา และสถานที่กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) สัมภาษณ์ตามที่กำหนดไว้

### 5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

5.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) นำข้อความจากการสัมภาษณ์และการจดบันทึกมาจำแนกเป็นประเด็นและเรียบเรียง เฉพาะประเด็นที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย วิเคราะห์ค่าให้สัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ตามวัตถุประสงค์การวิจัย โดยใช้เทคนิค การวิเคราะห์เนื้อหา ประกอบบริบท

### ผลการวิจัย

1. การบริหารงานของผู้นำท้องถิ่นในองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านขอ อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง พบว่า

**ตารางที่ 1** ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการบริหารงานของผู้นำท้องถิ่นในองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านขอ อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง ตามหลักพรหมวิหารธรรม โดยภาพรวม

(n=86)

| การบริหารงานของผู้นำท้องถิ่นในองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านขอ อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง ตามหลักพรหมวิหารธรรม | ระดับการปฏิบัติ |      |       |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------|------|-------|
|                                                                                                           | $\bar{X}$       | S.D. | แปลผล |
| 1. ด้านเมตตา ความจริงใจ                                                                                   | 4.36            | 0.74 | มาก   |
| 2. ด้านกรุณา ความเห็นอกเห็นใจ                                                                             | 4.44            | 0.75 | มาก   |
| 3. ด้านมุทิตา ความชื่นชมยินดี                                                                             | 4.34            | 0.75 | มาก   |
| 4. ด้านอุเบกขา ความวางเฉย                                                                                 | 4.38            | 0.72 | มาก   |

| การบริหารงานของผู้นำท้องถิ่นในองค์การบริหารส่วน<br>ตำบลบ้านขอ อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง ตามหลัก<br>พรหมวิหารธรรม | ระดับการปฏิบัติ |      |       |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------|------|-------|
|                                                                                                                   | $\bar{X}$       | S.D. | แปลผล |
| ภาพรวม                                                                                                            | 4.38            | 0.67 | มาก   |

จากตารางที่ 1 พบว่าระดับการบริหารงานของผู้นำท้องถิ่นในองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านขอ อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง ตามหลักพรหมวิหารธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ( $\bar{X} = 4.38$ , S.D. = 0.67) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านกรุณา ความเห็นอกเห็นใจ ( $\bar{X} = 4.44$ , S.D. = 0.75) ด้านอุเบกขา ความวางเฉย ( $\bar{X} = 4.38$ , S.D. = 0.72) ด้านเมตตา ความจริงใจ ( $\bar{X} = 4.36$ , S.D. = 0.74) ด้านมุทิตา ความชื่นชมยินดี ( $\bar{X} = 4.34$ , S.D. = 0.75) ทุกด้านอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

**ตารางที่ 2** ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการบริหารงานของผู้นำท้องถิ่นในองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านขอ อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง โดยภาพรวม

(n=86)

| การบริหารงานของผู้นำท้องถิ่นในองค์การบริหาร<br>ส่วนตำบลบ้านขอ อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง | ระดับการปฏิบัติ |      |       |
|------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------|------|-------|
|                                                                                          | $\bar{X}$       | S.D. | แปลผล |
| 1. ด้านคนหรือบุคลากร                                                                     | 4.39            | 0.67 | มาก   |
| 2. ด้านเงินหรืองบประมาณ                                                                  | 4.47            | 0.72 | มาก   |
| 3. ด้านวัสดุสิ่งของ                                                                      | 4.47            | 0.68 | มาก   |
| 4. ด้านวิธีการปฏิบัติงาน                                                                 | 4.27            | 0.60 | มาก   |
| ภาพรวม                                                                                   | 4.40            | 0.59 | มาก   |

จากตารางที่ 2 พบว่าระดับการบริหารงานของผู้นำท้องถิ่นในองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านขอ อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ( $\bar{X} = 4.40$ , S.D. = 0.59) เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า ด้านเงินหรืองบประมาณ ( $\bar{X} = 4.47$ , S.D. = 0.72) ด้านวัสดุสิ่งของ ( $\bar{X} = 4.47$ , S.D. = 0.68) ด้านคนหรือบุคลากร ( $\bar{X} = 4.39$ , S.D. = 0.67) ด้านวิธีการปฏิบัติงาน ( $\bar{X} = 4.27$ , S.D. = 0.60) ทุกด้านอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

2. ความสัมพันธ์ระหว่างหลักพรหมวิหารธรรมกับการบริหารงานของผู้นำท้องถิ่น  
ในองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านขอ อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง พบว่า

ตารางที่ 3 ผลการทดสอบสมมติฐาน

| สมมติฐาน | ตัวแปรอิสระ   | ตัวแปรตาม    | ค่าสหสัมพันธ์ | ค่า P | ระดับความสัมพันธ์ | ผลการศึกษา |        |
|----------|---------------|--------------|---------------|-------|-------------------|------------|--------|
|          |               |              |               |       |                   | ยอมรับ     | ปฏิเสธ |
| 1.       | พรหมวิหารธรรม | การบริหารงาน | 0.845**       | 0.01  | สูง               | ✓          | -      |
| 2.       | เมตตา         | นของผู้นำ    | 0.762**       | 0.01  | สูง               | ✓          | -      |
| 3.       | กรุณา         | ท้องถิ่นใน   | 0.792**       | 0.01  | สูง               | ✓          | -      |
| 4.       | มุทิตา        | องค์การ      | 0.691**       | 0.01  | สูง               | ✓          | -      |
| 5.       | อุเบกขา       |              | 0.783**       | 0.01  | สูง               | ✓          | -      |

จากตารางที่ 3 สรุปได้ว่า หลักพรหมวิหารธรรมกับการบริหารงานของผู้นำท้องถิ่น  
ในองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านขอ อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง โดยภาพรวมมี  
ความสัมพันธ์กันในเชิงบวก ในระดับสูง ( $R = 0.845^{**}$ ) จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อ  
พิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า ด้านกรุณา ความเห็นอกเห็นใจกับการบริหารงานของผู้นำ  
ท้องถิ่นในองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านขอ อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง มีความสัมพันธ์  
เชิงบวกในระดับสูง ( $r = 0.792^{**}$ ) ด้านอุเบกขา ความวางเฉย ( $r = 0.783^{**}$ ) ด้านเมตตา  
ความจริงใจ ( $r = 0.762^{**}$ ) และด้านมุทิตา ความชื่นชมยินดี ( $r = 0.691^{**}$ ) ทุกด้านมี  
ความสัมพันธ์ในระดับสูง จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย

3. การประยุกต์หลักพรหมวิหารธรรมเพื่อการบริหารงานของผู้นำท้องถิ่นใน  
องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านขอ อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง พบว่า

3.1 ด้านเมตตา ความจริงใจ ประกอบด้วย การแสดงออกถึงความหวังดีด้วย  
การดูแลเอาใจใส่เป็นการให้ความสำคัญกับความรู้สึก การสนับสนุนบุคลากรและการ  
ตอบสนองความต้องการของประชาชนที่เป็นการทำให้เกิดแรงจูงใจในเชิงบวกที่ช่วยเพิ่ม  
ประสิทธิภาพการทำงานมากขึ้น และการมีความเห็นอกเห็นใจและเสียสละทำเพื่อส่วนรวม  
ที่ทำให้เกิดความเชื่อมั่นทำให้เกิดความร่วมมือตามมา



3.2 ด้านกฎเกณฑ์ ความเห็นอกเห็นใจ ประกอบด้วย การแนะนำและให้คำปรึกษาแก่บุคลากร การช่วยเหลือบุคลากรด้วยความเป็นธรรม การมีความเข้าใจและใส่ใจในความรู้สึกผู้ที่ได้รับผล และการปกครองด้วยความยืดหยุ่นมีวิธีการจัดการที่เหมาะสม

3.3 ด้านมูทิตา ความชื่นชมยินดี ประกอบด้วย การส่งเสริมวัฒนธรรมที่ดีองค์กรด้วยการสนับสนุนซึ่งกันและกัน การชื่นชมอย่างจริงใจและให้รางวัลเพื่อเป็นกำลังใจให้บุคลากร และการจัดกิจกรรมพัฒนาศักยภาพและเสริมสร้างความสัมพันธ์

3.4 ด้านอุเบกขา ความวางเฉย ประกอบด้วย การปฏิบัติต่อกันด้วยความเป็นกลางและความยุติธรรมเป็นการก่อให้เกิดค่านิยมที่ยึดถือความเท่าเทียม การควบคุมอารมณ์และแยกแยะด้วยเหตุผลจะช่วยให้ลดความขัดแย้งที่อาจเกิดขึ้นได้ และการมีความเข้าใจสิ่งต่าง ๆ ตามความเป็นจริงที่ทำให้แนวทางที่เหมาะสมในการบริหารองค์กร

## อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง การประยุกต์หลักพรหมวิหารธรรมเพื่อการบริหารงานของผู้นำท้องถิ่นในองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านขอ อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง ผู้วิจัยได้นำผลการวิจัยมาอภิปรายผลเพื่อหาความสอดคล้องกับผลการวิจัยของนักวิจัย ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. ระดับการบริหารงานของผู้นำท้องถิ่นในองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านขอ อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง พบว่า ระดับการบริหารงานของผู้นำท้องถิ่นในองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านขอ อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ( $\bar{X} = 4.40$ , S.D. = 0.59) เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า ด้านเงินหรืองบประมาณ ด้านวัสดุสิ่งของ ด้านคนหรือบุคลากร และด้านวิธีการปฏิบัติงาน ทุกด้านอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของพิททล เสวตวรรณ (2564) เรื่อง การพัฒนาทางการเมืองที่มีผลต่อการบริหารงานขององค์กรส่วนปกครองท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี พบว่า การพัฒนาทางการเมืองต่อการบริหารงานขององค์กรส่วนปกครองท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานีโดยรวมอยู่ในระดับมาก ( $\bar{X} = 3.84$ ) เมื่อพิจารณาโดยเรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย อยู่ในระดับมากทุกด้าน ดังนี้ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ คน (Man) ( $\bar{X} = 3.98$ ) รองลงมาได้แก่ ด้านการแบ่งโครงสร้างทางการเมือง ( $\bar{X} = 3.88$ ) ด้านการจัดการ (Management) ( $\bar{X} = 3.83$ ) ด้านวัตถุดิบ (Materials) ( $\bar{X} = 3.83$ ) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านเงิน (Money) ( $\bar{X} = 3.76$ ) ตามลำดับ อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ

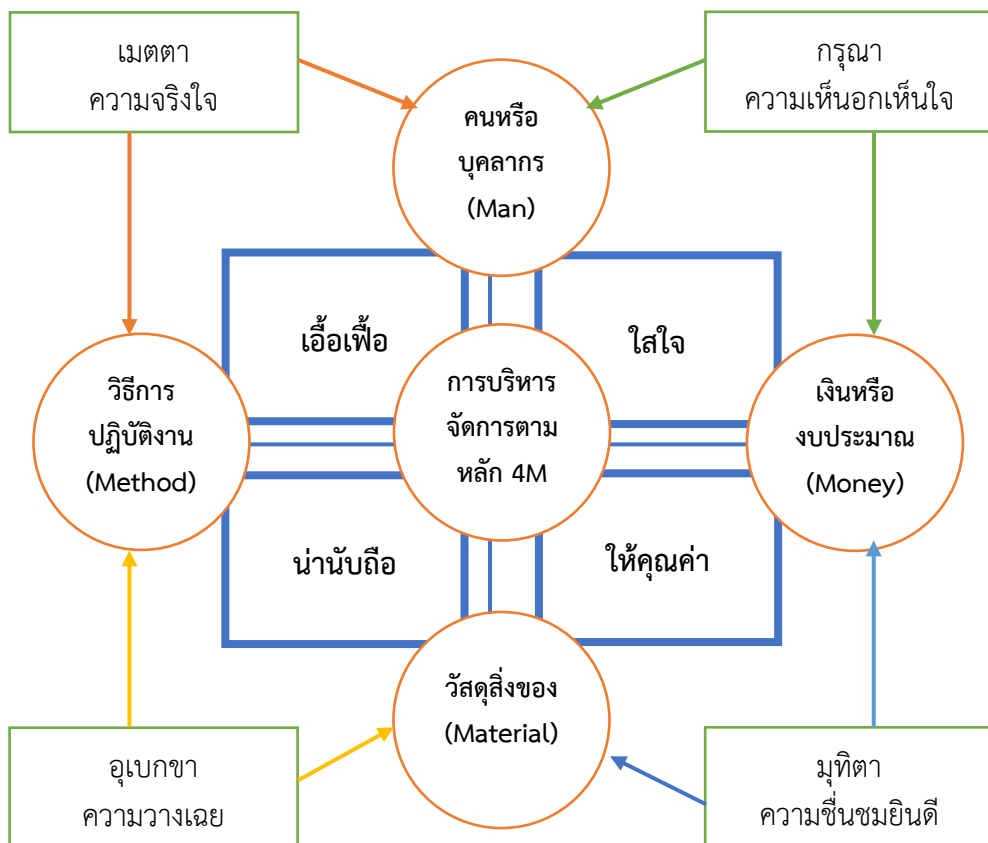


2. ความสัมพันธ์ระหว่างหลักพรหมวิหารธรรมกับการบริหารงานของผู้นำท้องถิ่น ในองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านขอ อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง พบว่า หลักพรหมวิหารธรรมกับการบริหารงานของผู้นำท้องถิ่นในองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านขอ อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง มีความสัมพันธ์กันในเชิงบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีระดับนัยสำคัญค่อนข้างสูง กล่าวคือ องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านขอ สามารถนำหลักพรหมวิหารธรรม มาประยุกต์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงานของผู้นำท้องถิ่น ในองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านขอ อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง จึงยอมรับสมมติฐาน การวิจัย สอดคล้องกับงานวิจัยของพลภัทร ปิ่นทอง (2557) เรื่อง การบริหารโรงเรียนของรัฐตามหลักพรหมวิหารธรรมของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 พบว่า การบริหารโรงเรียนของรัฐตามหลักพรหมวิหารธรรมของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 พบว่า ครูเจ้าหน้าที่ และนักการที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ อายุการทำงานที่ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารโรงเรียนของรัฐตามหลักพรหมวิหารธรรมของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน จากผลการวิจัยดังที่กล่าวมาเป็นตัวชี้วัดสำคัญให้เห็นถึงหลักพรหมวิหาร 4 ที่มีอิทธิพลต่อการบริหารจัดการในองค์กร

3. การประยุกต์หลักพรหมวิหารธรรมเพื่อการบริหารงานของผู้นำท้องถิ่นในองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านขอ อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง พบว่า 1. ด้านเมตตา ความจริงใจ ด้วยการแสดงออกถึงความหวังดีด้วยการดูแลเอาใจใส่และสนับสนุนบุคลากรในการปฏิบัติหน้าที่ 2. ด้านกรุณา ความเห็นอกเห็นใจ ด้วยการแนะนำและให้คำปรึกษาแก่บุคลากร และให้การช่วยเหลือบุคลากรด้วยความเป็นธรรม 3. ด้านมุทิตา ความชื่นชมยินดี ด้วยการส่งเสริมวัฒนธรรมที่ต้องกระทำด้วยการสนับสนุนซึ่งกันและกัน และการจัดกิจกรรมพัฒนาศักยภาพและเสริมสร้างความสัมพันธ์ 4. ด้านอุเบกขา ความวางเฉย ด้วยการปฏิบัติต่อกันด้วยความเป็นกลางและความยุติธรรมเป็นการก่อให้เกิดค่านิยมที่ยึดถือความเท่าเทียม สอดคล้องกับงานวิจัยของพระคำพุด พุฑฺธโสโร (2557) เรื่อง ความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อผู้บริหารสถานศึกษาตามหลักพรหมวิหาร 4 โรงเรียนสังกัดเทศบาลนครสกลนคร อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร พบว่า ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ ผลวิจัยพบว่า ด้านเมตตา พบว่า ผู้บริหารควรมอบความรักความอบอุ่นด้วยไมตรีจิตที่ดีต่อผู้บังคับบัญชาอย่างต่อเนื่อง ด้านกรุณา พบว่า ผู้บริหารควรให้ความสงสารต่อผู้ใต้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชาควรที่จะให้ความเคารพต่อผู้บริหารอย่างสม่ำเสมอ ด้านมุทิตา พบว่า

ผู้บริหารควรพลอยยินดีทุกครั้งเมื่อผู้ใต้บังคับบัญชาได้ประสบผลสำเร็จในการทำงาน เช่น ได้รับตำแหน่งสูงขึ้นเท่าที่จะทำได้สม่ำเสมอ ด้านอุเบกขา พบว่า ผู้บริหารควรวางตัวเป็นกลางในการปฏิบัติหน้าที่ไม่เข้าใจใครคนใดคนหนึ่งไม่เลือกที่รักมักที่ชัง

### องค์ความรู้จากการวิจัย



ภาพที่ 1 สรุปองค์ความรู้จากการวิจัย

จากภาพที่ 1 แสดงให้เห็นว่าองค์ความรู้จากการวิจัยเรื่อง “การประยุกต์หลักพรหมวิหารธรรมเพื่อการบริหารงานของผู้นำท้องถิ่นในองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านขออำเภอมืองปาน จังหวัดลำปาง” มีรายละเอียดดังนี้ เอื้อเฟื้อ ผู้นำที่มีความเอื้อเฟื้อจะคำนึงถึงความเป็นอยู่ที่ดีของพนักงาน พร้อมทั้งส่งเสริมให้ทุกคนทำงานร่วมกันอย่างมี

ความสุขและเต็มศักยภาพ ด้วยการนำหลักเมตตาที่ใช้กับบุคลากรและวิธีการปฏิบัติงานทำให้เกิดการแสดงออกต่อกันในการสนับสนุนช่วยเหลือกันเป็นหนทางสำคัญในการบริหารและปกครององค์กรให้เกิดความสามัคคีและมีคุณภาพ ใสใจ ผู้นำที่มีความใสใจจะคำนึงถึงทั้งผลประโยชน์ขององค์กรและความต้องการของพนักงาน ยังรวมไปถึงการมีความรอบคอบในการบริหารจัดการงบประมาณให้เป็นไปด้วยความถูกต้องตามระเบียบและกฎหมาย ซึ่งก็ได้นำเอาหลักกรุณามาใช้เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่มากขึ้น จึงต้องมุ่งเน้นในการพัฒนาบุคลากรและงบประมาณให้มีความสอดคล้องกันด้วยหลักความคุ้มค่ามากที่สุด ให้คุณค่า การบริหารที่มุ่งเน้นการยอมรับความสำคัญและศักยภาพของบุคลากร โดยการสร้างวัฒนธรรมที่ให้คุณค่าแก่ทุกคนในองค์กร เสริมสร้างแรงจูงใจ ความผูกพัน และความรับผิดชอบในงาน โดยได้นำหลักมูทิตามาช่วยในการสนับสนุนบุคลากรให้มีคุณภาพชีวิตในการทำงานที่ดีจากการบริหารด้วยการให้คุณค่าจะสร้างสภาพแวดล้อมที่ทุกคนรู้สึกมีส่วนร่วม มีความหมาย และพร้อมที่จะทุ่มเทเพื่อความสำเร็จขององค์กร นำนับถือ ผู้นำที่มีความน่านับถือจะเป็นต้นแบบที่ดี ความเป็นธรรม แสดงออกถึงความโปร่งใสในการตัดสินใจ ซึ่งจะช่วยเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่แข็งแกร่งในองค์กร และนำไปสู่ความสำเร็จในระยะยาว โดยได้นำหลักอุเบกขามาช่วยให้เกิดการปฏิบัติตนอย่างเป็นกลางเป็นการสร้างวัฒนธรรมการทำงานที่ทุกคนได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียม และการให้เกียรติยอมรับในความสามารถของทุกคนเป็นสิ่งที่สำคัญ

## ข้อเสนอแนะ

### ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านขอควรมีการส่งเสริมพัฒนาความรู้ที่เหมาะสมให้กับบุคลากรอย่างสม่ำเสมอ
2. ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านขอควรมีการส่งเสริมกำลังใจให้กับบุคลากรเพื่อให้เกิดความกระตือรือร้นในการปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มความสามารถ
3. ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านขอควรสนับสนุนนโยบายในการปฏิบัติงานด้วยการให้ความสำคัญเกี่ยวกับระเบียบการปฏิบัติงานของบุคลากร
4. ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านขอควรส่งเสริมการนำหลักคุณธรรมเข้ามาใช้ร่วมกับการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล
5. ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านขอควรมีการส่งเสริมให้มีการพัฒนาแบบการบริหารงานที่มีความทันสมัย



### ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านขอควรมีการจัดอบรมเชิงปฏิบัติในการพัฒนาความรู้ที่เหมาะสมให้กับบุคลากรอย่างสม่ำเสมอ และแลกเปลี่ยนความรู้กันอย่างต่อเนื่อง
2. องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านขอควรมีการจัดกิจกรรมเสริมความสัมพันธ์ที่เป็น การให้กำลังใจให้กับบุคลากร อย่างการรับประทานอาหารกลางวันร่วมกัน การมีมุมกาแฟ ไว้ปรึกษาหารือกัน เพื่อให้เกิดความกระตือรือร้นในการปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มความสามารถ
3. องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านขอควรมีการจัดประชุมแลกเปลี่ยนและร่วมแสดง ความคิดเห็นในการพัฒนาระเบียบการปฏิบัติงานของบุคลากรให้สอดคล้องกับสถานการณ์ ปัจจุบัน
4. องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านขอควรมีการจัดอบรมคุณธรรมและจริยธรรมการ ปฏิบัติงานในองค์กร มุ่งเน้นให้บุคลากรนำหลักคุณธรรมเข้ามาใช้ร่วมกับการบริหาร องค์การบริหารส่วนตำบล
5. องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านขอควรมีการจัดประเมินการปฏิบัติงานอย่าง สม่ำเสมอเพื่อนำมาออกแบบในการพัฒนารูปแบบการบริหารงานที่มีความทันสมัยมาก ยิ่งขึ้น

### ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาการพัฒนาความผูกพันของบุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบลบ้าน ขอ อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง
2. ควรศึกษาการเสริมสร้างภาวะผู้นำในการปกครองเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการ ดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดลำปาง
3. ควรศึกษาหลักพุทธธรรมอื่นที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้เพื่อสนับสนุนการ บริหารงานของผู้นำท้องถิ่นในองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านขอ อำเภอเมืองปาน จังหวัด ลำปาง

### เอกสารอ้างอิง

นันทวัฒน์ บรมานันท์. (2547). *การปกครองส่วนท้องถิ่น* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: วิญญูชน.



- พระคำพต พุทธรโสโร. (2557). ความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อผู้บริหารสถานศึกษาตามหลักพรหมวิหาร 4 โรงเรียนสังกัดเทศบาลนครสกลนครอำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พลภัทร ปิ่นทอง. (2557). การบริหารโรงเรียนของรัฐตามหลักพรหมวิหารธรรมของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พัทพดล เสวตวรรณ. (2564). การพัฒนาทางการเมืองที่มีผลต่อการบริหารงานขององค์กรส่วนปกครองท้องถิ่นในจังหวัดอุทัยธานี (ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชา รัฐศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สัมฤทธิ์ กางเพ็ง และสรายุทธ กันหลง. (2553). ภาวะผู้นำใ้บริการในองค์กร : แนวคิด หลักการ ทฤษฎี และงานวิจัย. ขอนแก่น: โรงพิมพ์คลังน่านาวิทยา หจก.
- องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านขอ. (2567). ข้อมูลอัตรากำลัง. ลำปาง: องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านขอ อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง.
- อภินันต์ จันตะนี. (2549). การใช้สถิติวิเคราะห์ข้อมูล สำหรับการวิจัยทางธุรกิจ. พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.